

YOSHLAR SIYOSATIDA, TARAQQIYOT OMILI VA KELAJAK POYDEVORI HAQIDA

Do'ngalov Toshtemir

Jizzax politexnika instituti

Annotatsiya: Ushbu maqolada yoshlarga oid davlat siyosatining mazmun-mohiyati, asosiy yo'nalishlari va amaliy tadbirlari tahlil qilinadi. Yoshlarni qo'llab-quvvatlash va ularning ijtimoiy-iqtisodiy faolligini oshirishga qaratilgan dasturlar, qonunchilik bazasi hamda davlat organlari va jamoat tashkilotlarining roli ko'rib chiqiladi. Shuningdek, yoshlarning ta'lim olishi, bandligi, tadbirkorligi va huquqiy himoyasini ta'minlash masalalariga e'tibor qaratiladi. Maqolada xalqaro tajriba va milliy xususiyatlar asosida yoshlarga oid siyosatning samaradorligini oshirish bo'yicha takliflar beriladi.

Kalit so'zlar: Yoshlar siyosati, davlat dasturlari, ta'lim, bandlik, tadbirkorlik, qonunchilik, innovatsiya, ijtimoiy faollik, yoshlar huquqlari, xalqaro tajriba.

Yoshlar jamiyatning eng faol va istiqbolli qatlamini tashkil etadi. Ularning intellektual salohiyati, ijtimoiy faolligi va innovatsion fikrlashi mamlakat taraqqiyotining muhim omillaridan biridir. Shu sababli, yoshlarga oid davlat siyosati har qanday jamiyatda ustuvor yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Mazkur siyosat yoshlarning ta'lim olishi, kasbiy malaka oshirishi, bandligi, tadbirkorlik faoliyati bilan shug'ullanishi hamda huquqiy himoyasini ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi. O'zbekistonda yoshlarga oid davlat siyosati tizimli ravishda olib borilib, qonunchilik bazasi va amaliy dasturlar orqali qo'llab-quvvatlanmoqda. Xususan, ta'lim tizimining isloh qilinishi, yoshlarni kasb-hunar va innovatsion faoliyatga jalb etish bo'yicha keng ko'lamli loyihalar amalga oshirilmoqda. Shuningdek, davlat va nodavlat tashkilotlari tomonidan yoshlarning ijtimoiy-siyosiy hayotdagi ishtirokini kengaytirish va ularning manfaatlarini himoya qilish bo'yicha

samarali mexanizmlar ishlab chiqilmoqda. Ushbu maqolada yoshlarga oid davlat siyosatining mazmun-mohiyati, uning asosiy yo‘nalishlari va amalga oshirilayotgan amaliy tadbirlar tahlil qilinadi. Shuningdek, xalqaro tajriba va milliy xususiyatlar asosida bu siyosatning samaradorligini oshirish bo‘yicha takliflar ilgari suriladi. Yoshlarga oid davlat siyosatining mazmuni va ahamiyati. Yoshlarga oid davlat siyosati – bu yoshlarning huquq va manfaatlarini himoya qilish, ularning ta’lim, bandlik, tadbirkorlik, innovatsion faoliyat va ijtimoiy hayotdagi ishtirokini qo‘llab-quvvatlashga qaratilgan tizimli chora-tadbirlar majmuasidir. Bu siyosat mamlakatning barqaror rivojlanishi va yosh avlodning intellektual salohiyatini yuksaltirishda muhim rol o‘ynaydi.

O‘zbekiston Respublikasida yoshlar davlatning alohida e’tiborida bo‘lib, "Yoshlar siyosati to‘g‘risida"gi qonun va qator normativ-huquqiy hujjatlar asosida tartibga solinadi. 2030-yilgacha mo‘ljallangan “Yoshlar strategiyasi” doirasida yoshlarning ta’lim sifati, innovatsion g‘oyalarga bo‘lgan qiziqishi, kasbiy rivojlanishi va ijtimoiy himoyasi bo‘yicha keng ko‘lamli dasturlar amalga oshirilmoqda. Grants va stipendiyalar ajratish – iqtidorli yoshlarni qo‘llab-quvvatlash maqsadida turli davlat va nodavlat tashkilotlari tomonidan moliyaviy yordam dasturlarining joriy etilishi. Chet el ta’lim dasturlarida ishtirok – xorijiy universitetlar bilan hamkorlikda qo‘shma dasturlar va talabalar almashinuvini kengaytirish. Yoshlarning mehnat bozoridagi faolligini oshirish va ularga ish o‘rinlarini yaratish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biridir. Shu munosabat bilan: “Yoshlar daftari” tizimi joriy etildi – yoshlarning bandligini ta’minlash va ularga moddiy yordam ko‘rsatish maqsadida maxsus dastur ishlab chiqildi. Startup va innovatsion loyihalarni qo‘llab-quvvatlash – yosh tadbirkorlar uchun kredit va grantlar ajratilib, biznes g‘oyalarni amalga oshirish uchun davlat tomonidan rag‘batlantiruvchi mexanizmlar ishlab chiqilmoqda. Kasb-hunar markazlari tashkil etildi – ishsiz yoshlarni zamonaviy kasblarga o‘rgatish orqali ularning mehnat bozorida raqobatbardoshligini oshirish choralari ko‘rilmoqda. Demokratik jamiyat qurishda yoshlarning faolligi muhim ahamiyatga ega. Shu bois quyidagi tadbirlar amalga oshirilmoqda: Yoshlar uchun imtiyozli ipoteka va kredit

tizimlari joriy etildi – uy-joyga muhtoj yoshlarga imtiyozli ipoteka kreditlari ajratish orqali ularning ijtimoiy barqarorligini oshirish choralari ko‘rilmoqda. Fuqarolik jamiyati institutlarida yoshlarning ishtirokini oshirish – yoshlarni mahalliy boshqaruv organlari, nodavlat tashkilotlar va ijtimoiy loyihalarga jalb qilish orqali ularning siyosiy-huquqiy ongi rivojlantirilmoqda. “Yoshlar parlamenti” loyihasi amalga oshirilmoqda – yoshlarni davlat boshqaruviga jalb etish va ularning ijtimoiy muammolarni hal etishdagi ishtirokini kuchaytirish uchun maxsus platforma yaratildi. Yoshlarning bo‘sh vaqtini mazmunli tashkil etish maqsadida madaniyat va sport sohalariga katta e‘tibor qaratilmoqda: Madaniy tadbirlar va festivallar – yoshlarning ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish va milliy merosni asrash uchun turli festival va musobaqalar o‘tkazilmoqda. Sport infratuzilmasini rivojlantirish – yoshlarning jismoniy faolligini oshirish va sport bilan muntazam shug‘ullanishlari uchun zamonaviy sport majmualari tashkil qilinmoqda. Yoshlarga oid davlat siyosatini rivojlantirish bo‘yicha dunyoning turli davlatlarida muvaffaqiyatli tajribalar mavjud. Masalan: Janubiy Koreya – yoshlarni texnologik startaplarga jalb qilish va ularga imtiyozli kreditlar ajratish tizimi muvaffaqiyatli ishlamoqda.

Germaniya – dual ta’lim tizimi orqali yoshlarning nazariy bilim bilan birgalikda amaliy tajribaga ega bo‘lishi ta’minlanmoqda.

Xitoy – innovatsion loyihalar va tadbirkorlikni rivojlantirishga yo‘naltirilgan maxsus dasturlar mavjud.

O‘zbekistonda ham yoshlarga oid davlat siyosati xalqaro tajriba asosida modernizatsiya qilinmoqda. Xususan, "Yangi O‘zbekiston universiteti" va xalqaro ta’lim dasturlarining rivojlanishi yoshlarning ilmiy va kasbiy taraqqiyotini qo‘llab-quvvatlashga xizmat qilmoqda.

Yoshlarga oid davlat siyosatini yanada samarali amalga oshirish uchun quyidagi takliflar ilgari surilishi mumkin:

Yangi texnologik startaplar uchun soliq imtiyozlarini kengaytirish;

Yoshlarning innovatsion tadbirkorlik bilan shug‘ullanishi uchun grant va investitsiyalarni ko‘paytirish;

Ta'lim sifatini oshirish va xalqaro hamkorlikni kuchaytirish;

Yoshlarning ijtimoiy loyihalarda ishtirokini rag'batlantirish va fuqarolik jamiyatini rivojlantirish. Ushbu chora-tadbirlar yoshlarga oid davlat siyosatini yanada rivojlantirishga va mamlakatning barqaror taraqqiyotiga hissa qo'shishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak, Yoshlarga oid davlat siyosati mamlakat taraqqiyoti va barqaror rivojlanishining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. O'zbekistonda ushbu siyosatni rivojlantirish bo'yicha keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, yoshlarning bandligini ta'minlash, tadbirkorlik va innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash, ijtimoiy himoya va huquqiy kafolatlarni mustahkamlash yo'nalishida muhim natijalarga erishilmoqda. Shuningdek, xalqaro tajribadan foydalanish orqali yoshlarga oid siyosatni yanada rivojlantirish va zamonaviy talablar asosida takomillashtirish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Yoshlarni jamiyat hayotining turli sohalariga keng jalb etish, ularning tashabbuslarini rag'batlantirish va iqtisodiy, ijtimoiy hamda huquqiy jihatdan qo'llab-quvvatlash davlatning ustuvor vazifalaridan biri bo'lib qoladi.

Ta'lim va innovatsiyalarni rivojlantirish: Yoshlarni zamonaviy kasb-hunarlarga yo'naltirish bo'yicha yangi dasturlarni ishlab chiqish. Innovatsion loyihalar va startaplar uchun davlat grantlari va subsidiyalarini kengaytirish. Chet el universitetlari bilan qo'shma dasturlarni ko'paytirish va xalqaro ta'lim imkoniyatlarini kengaytirish.

Yoshlarning bandligini ta'minlash va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash: Yoshlar tadbirkorligini rivojlantirish uchun imtiyozli kredit va soliq yengilliklarini oshirish. "Yoshlar bandlik markazlari"ni tashkil etish va mehnat bozorida yosh mutaxassislarga amaliy yordam ko'rsatish. Masofaviy ish va frilanserlik imkoniyatlarini rivojlantirish orqali yoshlarning global iqtisodiy faoliyatda ishtirokini oshirish.

Ijtimoiy himoya va huquqiy kafolatlarni mustahkamlash: Yoshlar uchun imtiyozli uy-joy dasturlarini kengaytirish. Yoshlarning huquqlarini himoya qilish bo'yicha maxsus maslahat markazlarini tashkil etish. Yoshlar ishtirokidagi ijtimoiy loyihalarni moliyalashtirish tizimini takomillashtirish.

Yoshlarning ijtimoiy-siyosiy faolligini oshirish: "Yoshlar parlamenti" va boshqa yoshlar tashabbuslarini qo'llab-quvvatlash. Yoshlarni davlat boshqaruvi tizimiga jalb qilish va ularning ovozini eshitish uchun yangi platformalarni yaratish. Yoshlar orasida volontyorlik va fuqarolik jamiyati institutlariga qiziqishni oshirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. *O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi*. – Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi nashriyoti, 2023.
2. *O'zbekiston Respublikasining "Yoshlarga oid davlat siyosati to'g'risida"gi qonuni*. Qabul qilingan sana: 2016-yil 14-sentabr.
3. *O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 25-yanvardagi "Yoshlar siyosatini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi farmoni*.
4. *O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori: "Yoshlar bandligini ta'minlash va tadbirkorlikni rivojlantirish bo'yicha davlat dasturi"* – 2023-yil 10-mart.
5. *O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi. "2023-2030-yillarda yoshlar innovatsion faoliyatini rivojlantirish strategiyasi"*.
6. *Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO). "Youth Employment Policies: Global Trends and Best Practices"*, 2021.
7. *UNESCO. "Education for Sustainable Development Goals"*, 2022.
8. *Germaniya ta'lim va fan vazirligi. "Dual Education System: Key to Youth Employment"*, Berlin, 2021.
9. *Janubiy Koreya Ta'lim va Innovatsiyalar Instituti. "Youth Innovation and Entrepreneurship Policies in South Korea"*, 2023.
10. *Shukurov, A. "O'zbekiston yoshlar siyosati: muammolar va istiqbollar"* // Ilmiy-amaliy konferensiya materiallari, Toshkent, 2023.